

מסורת הש"ס

(א) סנהדרין דף ו' ע"ש, (ב) ז"ל ומניין דין בכל העמוד. רש"ל, (ג) סנהדרין דף ז'; (ד) "עני חסדי ב"מי יד. ד"ה וילאון, (ה) יומא עד., (ו) יבמות עה: בבא קמא סה: סנהדרין עה: ונחיס א': מנחות סב. קו. חולין קכ: גדה מג ז';, (י) רש"ל לשון שהמרו זה עם זה דהלל (שבת לא, א), (ח) [סנהדרין כב, ט] ז"ל אשר יעבור,

תורה אור השלם

1. מדבר שקר תרחק וְיָקִי וְצִדִּיק אֶל תְּהַרֵּג בִּי לֹא אֶצְדִּיק רָשָׁע:

שמות כג ו לא תרצה לא תנאף לא תגנב לא תענה ברעך עד שקר:

שמות כ יב לא תשא את שם יי אלהיך לשוא בי לא ינקה יי את אשר ישא את שמו לשוא:

שמות כ ו אָבִיו בִּי עֲשֹׂק עֲשֶׂק גָּדֹל גָּדֹל אָח וְאֶשֶׁר לֹא טֹב עֲשֵׂה בְּתוֹךְ עַמִּי וְהָרָה מִתּ בָּעֵינָיו:

יחזקאל יח יח

מוסף רש"י

לתלמיד שיושב לפני רבו. וכל דין לפני רבו ולא לפני ורסה התלמיד זכות, לעני וחובת לעשיר ורבו טועה גדון, מנין שלא יתלוק כבוד לגבי ושמקו (סנהדרין א' ע"ש), שלא ישמע דברי בעל דין כר. שמסדר דברי שקר כדברי אמת, לפי שאין מחשיקו, ומכיון שלג הדיו טטה לו לזכות שכן אין לנו מהפך בזכות השני כל כך (שם, ע"ש), לאפוקי מאי. דלא תנן במתני' בזהר, הא מנה ליה רישא טיהנת בלגשים ולא בגשים, ברחוקים ולא בקרובים, כסמכין ולא כפסולין (י"חא עד.), משחק בקוביא. צעירקן, דהו גזל מדרבנן ופסול לעדות (שם), מדאורייתא מחזא חזי. דלא הוי גזל לאורייתא אלא שגול מידו, כמו (ש"ב כג) ויגזול את הטמת מיד המלך, כי מפרש בב"ק (שם, יומא שם), דון מינה ומינה. כל דבר שאמה למד מחבירו בגזירה שזה או בסיקא, הוי גזל ממנו בכל דבריו דכתיב (ויקרא ה) אשר יבצע עליו אף עדות מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון אחר או כחש, וכן הדיין שאינו רשאי לשמוע דברי בעל דין עד שיבא חברו. הני כולוהו אסמיכינהו רבנן כל חד וחד מיניהו אהאי קרא מדבר שקר תרחק: מנין לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבאו חברו ת"ל מדבר שקר תרחק. רב כהנא מתני בדיין אלא תשא שמע שוא. ובגידון מלא תשיא: ואשר לא טוב עשה בתוך עמי. רב אמר זה הבא בהרשאה ושמאל אמר זה הלווק שדה שיש עליה עסיקין

צא וחולין קכ,):

קולר. שלשלת העון: ורואה זכות. ורבו החליף: איני מצדה. משקל:

וקוס הסס. ושיהא כסבור בעל דין שאתה צל להעיד ויודה אמת: **ואגלגל עליו שבועה**. שאינו מודה לי במקלט ואשביענו על ידי גלגול או שבועת קרקעות שאין נשבעין עליהן אלא על ידי גלגול: **שלא**

יהא אחד בעל דין ושנים עדים.

והס בעלי דין: **לבוש כמוסו**. שלא תגרום לנו לישא לך פנים או יסתמתו דברי סנגודך מפני חשיבותך ואמר אף יאמינו כי בית דין על אדם חשוב כזה: **מדבר שקר תרחק**. וכיון שאיש מריבו מסוס מעמיד זה את שקרו: **פוזמוקייכו**. כמין אנפילאות חשודים קללוניש צלע"ז: **לא סשא**. אזהרה למקבל: **קרי ביה לא סשיא**. אזהרה לבעל דין: **שמע שוא**. שהמטעים דבריו שלא בפני בעל דינו אינו צוט מדברי שקר: **ואשר לא טוב עשה**. פסוק זה נספר יחזקאל:

זה הבא בהרשאה. וממעבר על ריב לא לו ושמא הראשון נוח לו ונוח לפשרה יותר מזה שאינו יכול לעשות פשרה בממון אחרים: **שיש עליה עסיקין**. עוררין כמו (בראשית כו) כי התעסקו עמו שמערערין על המחזיק בה וזה צל וקונה אותה: ובוטח על חזקו שזה איש זרוע: **למעוטי מלך**. דתנן סנהדרין (דף יח,)

לא מעיד ולא מעדין אותו: **משחק בקוביא**. צעירבון א והמראה שקורין פרמייל"ה: **כל שכן מלך**. דמדאורייתא לא חזי דכתיב (דברים י') שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך א והבא להעיד זרין לעמוד לפני הדין כדלמנן לעיל (דף ג.) ודקן ציון הוא לו: **אכל משחק בקוביא מדאורייתא חזי**. שלא פסלה תורה אלא עד חמס שנטול בחזקה כמו (שופטים ט) ויגזלו את כל העובר י' דבעלי שסס ורבנן גזרו ביה ועשהו גזלן מדצריהס ואמרו אסמכתא היא ולא קניא וכיון דמדאורייתא חזי חיילא עליה שבועה. ורב אחא סבר הואלי וסוף סוף אי מסהיד לא מקבלגין ליה לא קרינן ביה והוא עד: **דדון מינה ומינה דדון מינה באסרה פליגי**. פרשה שלמה דבר מחצירתה בגזירה שזה אס תעמיד אותו דבר צוז בתורת מה שהיה עומד במקום שלמדמו משס דהואיל ולמדמו ממנו על כרחק ממנו תחזור ותלמדנו לכל משפטו. או דון מינה ואוקי באסרה כלומר לאחר שלמדמו משס והבאטמו לכאן העמידהו כאן בתורת שאר דברים המפורשים כאן. והשתא מפרש לה ואזיל: **ר' מאיר סבר דון מינה ומינה**. לקמן (דף לה.) ילפינן שבועת

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לא.

ורואה זכות לעני שלא ישתוק. צפ"ק דסנהדרין (דף ו:) נפקא לן מלא תגורו וכן דרך [הש"ס] צכמה דוכתי:

שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עליו שבועה ממקום אחר.

ואס תאמר למה ירא מגלגול שבועה יותר משבועה זאת שעתה תוצעו וי"ל כגון שאין לו כדי לפרוע כל מה שיגלגל עליו כגון שחייב לו הרבה ממקוס אחר וכבר אכפור גם זה ואשתמיטנא עד דליהוו לי וזוי כנגד כל החוב ופרענא ליה: **שלא ישמע דברי בעל דין**. צפ"ק דסנהדרין (דף ז:) מפיק ליה משמוע צין אחיסס: **זה הבא בהרשאה**. כשעושה נשציל שהוא אלס ובעל טענות שמתעבר על ריב לא לו אכל כשטורח להציא לחבירו מעומיו שאין חבירו יכול לטרוח מזהו קעציד: **ורבנן** הוא דפסלוהו. ואף על גב דאמר לקמן (דף גב:) הכל מודים צעד מיתה דחייב משוס דרבנן אכשרוה ואולינן צמר דרבנן צמר תרוייהו אזלינן לחייבו דהתס כאן הפסד ממונ צמה שלא העיד והכא אע"ג דמדרבנן לא מהני עדותו מידי

כיון דמדאורייתא מהני מייחייב: מידי דהא לא מפקת מפומך שקרא אפי' הכי אסור משוס שנאמר מדבר שקר תרחק י"מנין לנושה בחבירו מנה שלא יאמר אטעננו במאתים כדי שיודה לי במנה ויתחייב לי שבועה ואגלגל עליו שבועה ממקום אחר תלמוד לומר מדבר שקר תרחק י"מנין לנושה בחבירו מנה וטענו מאתים שלא יאמר אכפרנו בב"ד ואודה לו חוץ לבית דין כדי שלא אתחייב לו שבועה ולא יגלגל עלי שבועה ממקום אחר תלמוד לומר מדבר שקר תרחק י"מנין לשלשה שנושין מנה באחד שלא יהא אחד בעל דין ושנים עדים כדי שיוציאו מנה ויחלוקו ת"ל מדבר שקר תרחק י"מנין לשנים שבאו לדין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה שאומרין לו לבוש כמותו או הלבישהו כמותך ת"ל מדבר שקר תרחק כי הוו אתו לקמיה דרבא בר רב הונא אמר להו שלופו פוזמוקייכו וחתור לדינא א^במנין לדיין שלא ישמע דברי בעל דין (חבירו) קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק י"מנין לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו ת"ל מדבר שקר תרחק רב כהנא מתני ^גמלא תשא לא תשיא ^דואשר לא טוב עשה בתוך עמיו רב אמר יזה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלווק שדה שיש עליה ^העסיקין: אינה נוהגת אלא בראוין להעיד כו': ^ולאפוקי מאי אמר רב פפא לאפוקי מלך ורב אחא בר יעקב אמר ^זלאפוקי משחק בקוביא מ"ד משחק בקוביא ^חכל שכן מלך ומ"ד מלך אבל משחק בקוביא מדאורייתא מחזא חזי ורבנן הוא דפסלוהו: בפני בית דין ושלא בפני ב"ד כו': במאי קמיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא ^טברזן מינה ומינה ברזן מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי ר' מאיר סבר דון מינה ומינה מפקדון מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון בין בבית דין ובין שלא בבית דין אף עדות בין בבית דין ובין שלא בבית דין אף עדות סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב ואוקי באתרה מה מושבע מפי אחרים בבית דין אין שלא בבית דין לא אמר

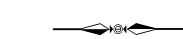
העדות בגזירה שזה דמתטא ויקרא ה] תחטא א[ש] משבועת הפקדון ולא כתיבא נשצועת העדות : **דון מינה**. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב דכתיב (ויקרא ה) אשר יבצע עליו אף עדות מפי עצמו חייב ומינה מה פקדון אפי' שלא צצ"ד דהא ומשבע על שקר צין צבית דין צין שלא צבית דין משמע: **אף בעדות**. אע"ג דמושבע מפי אחרים האמור נשצועת העדות אינו אלא צצ"ד כדאמרין לקמן צשמעתין מפי עצמו דילפינן מפקדון אפילו שלא צבית דין ומיייתין ליה הכא כי התס: **ורצנן סברי דון מינה**. מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב אף עדות מושבע מפי עצמו חייב: **ואוקי באסרה**. כלומר לאחר שהבאטמו לכלל שצועת העדות העמידהו כמשפט המפורש נשצועת העדות מה מושבע מפי אחרים האמור נשצועת העדות לה ממקוס אחר אינו אלא צבית דין: **אמר**

שיקנה מריבות לעצמו: ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד למעוטי מאי. רב פפא אמר למעוטי מאי. רב אחא בר יעקב אמר למעוטי משחק בקוביא וכל שכן מלך: וחכאי בין מפי עצמו בין מפי אחרים אין חייבין עד שיכפור בהן בב"ד ואמרו (רבי) [רבנן] ר' מאיר סבר דון מינה ומינה. כלומר למידין שכותה העדות ונפש כי תחטא משבועת הפקדון. מה פקדון מפי עצמו חייב שנאמר וכחש בעמתי כפקדון. אף עדות נשבע מפי עצמו חייב. ומינה מה פקדון בין בב"ד בין שלא בב"ד אם כחש בעמיתו חייב אף שבועת העדות כן. והני מילי בנשבע מפי עצמו. אבל בנשבע מפי אחרים אינם חייבים עד שיכפור בב"ד. וחכמים סברי דון מינה ואוקי באתרה מה פקדון מושבע מפי עצמו חייב שנאמר וכחש. אף שבועת העדות נשבע מפי עצמו [חזיב] ואוקי באתרה מה מושבע מפי אחרים שבוכות העדות אינו חייב אלא בב"ד שאלא בב"ד לא.

(א) ז"ל אלאה דקוקא אס ספר כו במקוס וכו'.

עין משפט
נר מצוה

בב א מיי פכ"ב מהל' סנהדרין הל' ג סמג עשין קו טוש"ע ח"מ סי' ט סעיף ז:
בר ב מיי שס הל' ג טוש"ע שס סעיף ח:
בה ג ד מיי פז"ו מהל' עדות הל' ה והלכה ו סמג לאוין כח טוש"ע ח"מ סי' כח סעיף א צהנה:
בו ה ו ז מיי פט"ו מהל' טוען הל' ט והלכה י סמג עשין קו:
בז ח מיי פכ"א מהל' סנהדרין הל' ג סמג שס טוש"ע ח"מ סי' ח סעיף א:
בח ט י מיי שס הל' ז סמג לאוין רח טוש"ע שס סי' ה:
בכ ב מיי פ"ג מהל' שלוחים הל' ה ועיין בכ"מ טוש"ע ח"מ סי' קכב סעיף טו:
ל ל ב מיי פ"י מהל' שצועת הל' א סמג לאוין רמא:

לעזי רש"י

קלצוני"ש. נעלים קלות. פרמייל"ה [פירמיליאן]. הימור.

רבינו חננאל

וכן תלמיד שראה זכות לעני (או) חובה לעשיר שלא ישתוק. וכן תלמיד שראה רבו שטועה בדין שלא יניחנו עד שיבנר הדין ואח"כ יחזירו על שמו. וכן תלמיד שאמר לו רבו הלא ברי לך שאני משקר ועכשיו אני נושה בלפניו מנה וכופר בו בוא עמי כדי שתראה כי להעיד באחא ולא תאמר כלום אסור לעשות כן. וכן ג' שנושים באחד מנה שלא יעשו שנים מהן יעשו ואחד בעל דין. וכן הנושה בחבירו מנה שלא יטענו מאתים כדי שיודה לו במנה ויגלגל עליו שבועה גם דבכרים אחרים. וכן מי שנושין בו מנה וטוענין בו מאתים שלא יכפרנו גני במנה שנושה בו כדי שלא יגלגלו עלין שבועה. וכן לשנים שבאו לפני הדיין אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש אצטלא בת מאה מנה שאין דין ביניהן עד שהיה מלבושן שוה. וכן הדיין שאינו רשאי לשמוע דברי בעל דין עד שיבא חברו. הני כולוהו אסמיכינהו רבנן כל חד וחד מיניהו אהאי קרא מדבר שקר תרחק: מנין לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבאו חברו ת"ל מדבר שקר תרחק. רב כהנא מתני בדיין אלא תשא שמע שוא. ובגידון מלא תשיא: ואשר לא טוב עשה בתוך עמי. רב אמר זה הבא בהרשאה ושמואל אמר זה הלווק שדה שיש עליה עסיקין

(א) ז"ל אלאה דקוקא אס ספר כו במקוס וכו'.